

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้าOTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

Participation of OTOP entrepreneurs in determining the accounting method of Mae Lao District, Chiang Rai Province

วรลักษณ์ วรณโล¹ อรวรรณ เชื้อเมืองพาน²

Woralak wannalo, Orawon Chuamaungphan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ที่เข้าใจได้ง่ายและเป็นไปตามความต้องการของกลุ่มประชากร คือกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงรายจำนวน 13 กลุ่ม (สำนักพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย, 2563) กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนทั้งหมดของประชากร เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการวิธีการจัดทำบัญชี แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรมต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชี และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวประสิทธิภาพหลังการนำต้นแบบไปปฏิบัติจริง การวิเคราะห์ข้อมูล คือ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มย่อยมาแยกแยะวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูล สรุปและสังเคราะห์ข้อมูลได้เป็นภาพรวม และสถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยหน่วยเรียนรู้จำนวน 3 หน่วย คือ 1) การวิเคราะห์รายการค้า 2) การบันทึกรายการในแบบฟอร์ม 5 แบบฟอร์ม ได้แก่ แบบฟอร์มการวิเคราะห์รายการค้า แบบฟอร์มการบันทึกการรับ-รายจ่าย แบบฟอร์มการบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดจากสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน แบบฟอร์มกำไร (ขาดทุน) และแบบฟอร์มกระดาษทำการ 3) การจัดทำรายงานจำนวน 2 รายงาน ได้แก่ รายงานกำไร (ขาดทุน) และรายงานฐานะการเงิน โดยแต่ละหน่วยประกอบด้วยแนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล และการติดตามประเมินผลหลังการอบรมให้ความรู้ต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชี นอกจากนี้ยังมีคู่มือของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชี การลงรายการในแบบฟอร์มอย่างง่าย รวดเร็ว ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชี สามารถนำไปปรับใช้กับผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไม่ว่าจะเป็นกิจการผลิต กิจการ

Received: 2023-02-22 Revised: 2023-03-20 Accepted: 2023-03-22

¹คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of accounting, Chiang Rai Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: woraluk2508@hotmail.com

² คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of accounting, Chiang Rai Rajabhat University.

บริการและกิจการซื้อขายไป ผลการฝึกอบรมให้ความรู้วัดความเข้าใจในต้นแบบวิธีการบัญชีก่อนและหลัง พบว่าการอบรมให้ความรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงว่าต้นแบบที่ใช้ฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เข้าอบรมมีพัฒนาการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP สูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.34 ทั้งนี้เนื่องจากการลดขั้นตอนการจัดทำบัญชี ประหยัดเวลาในการลงรายการ สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเมื่อนำมาใช้จัดทำบัญชีของกลุ่ม ใช้เวลาน้อย และสามารถปรับเปลี่ยนช่องรายการในแบบฟอร์มบันทึกรายการได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะการประกอบการของกลุ่ม OTOP จึงตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลของผู้ประกอบการสินค้า OTOP

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วม; การกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี

Abstract

The purpose of this research was to study the model of accounting methodology of OTOP entrepreneurs in Mae Lao District, Chiang Rai Province. that is easy to understand and meets the needs of the group. The population was 13 groups of OTOP entrepreneurs in Mae Lao District, Chiang Rai Province (Community Development Bureau, Mae Lao District, Chiang Rai Province, 2020). The sample group was representative of the entire population. The tool used was an interview form about the problems and needs of accounting methods. Tests before and after training to master accounting methods. and an interview about the effectiveness after the actual implementation of the prototype. Data analysis is the use of data obtained from interviews and small group meetings to separate, analyze and link the data. Summarize and synthesize data as a whole. and the statistics used were percentage, mean, and standard deviation. The structure of the prototype of accounting methods for OTOP entrepreneurs, Mae Lao District, Chiang Rai Province. Consists of 3 learning units: 1) Transaction analysis 2) Recording transactions in 5 forms: Including the transaction analysis form income-expense recording form for recording expenses from non-current assets, form for profit (loss), and form for working paper and financial position report Each unit contains a concept. Learning Objectives learning content learning activities training material and measurement and evaluation. and follow-up and evaluation after the training to educate the prototype of accounting methods. There is also a master's manual on how to prepare an accountant. Posting entries in the form is simple, fast, and meets the needs of users of accounting information. It can be applied to OTOP product operators, whether it is a manufacturing business. Service business and buying-selling business. The results of

the training provide insight into the master accounting methods before and after. It was found that the knowledge training was significantly different at the 0.05 level, indicating that the training model was effective. It was clearly seen that the participants had developed knowledge and understanding of accounting. of OTOP product entrepreneurs, an average increase of 4.34 percent. This is due to the reduction of accounting procedures. Save time for a listing. It can be easily understood when used to create the accounting of the group, takes less time, and can adjust the fields in the record form to suit the nature of the operation of the OTOP group, thus meeting the needs of the information of the OTOP product operator.

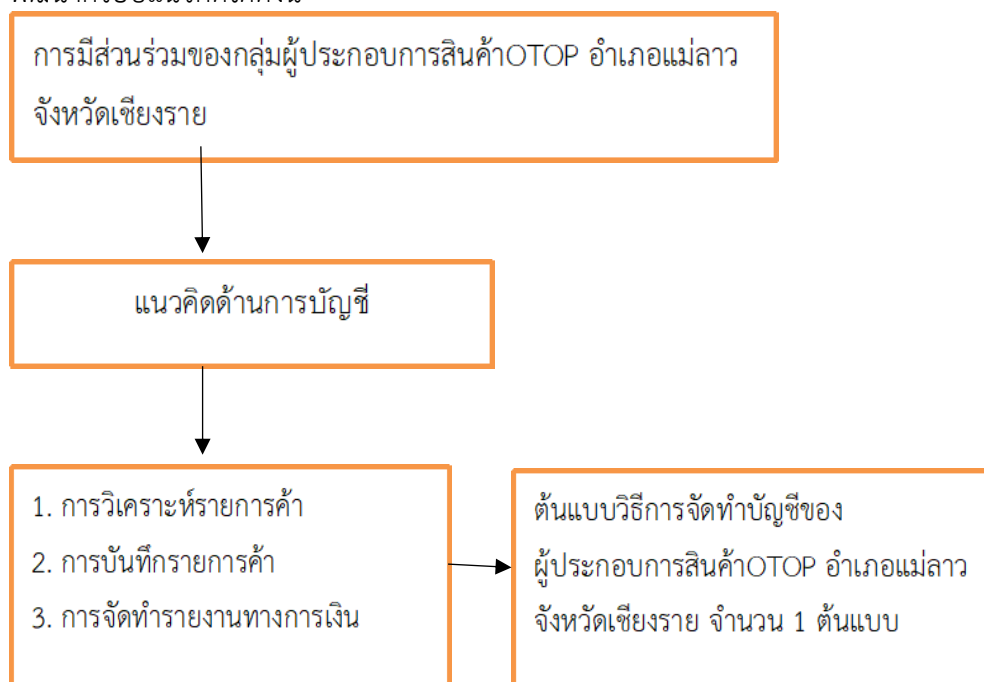
Keywords: Participation; Determining the method of accounting

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้มีการกำหนดนโยบายให้หน่วยงานของภาครัฐและธนาคารในกำกับของรัฐ เป็นผู้ผลักดันสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเน้นในเรื่องของการพัฒนาสินค้า อบรมความรู้ พัฒนามาตรฐานและบรรจุภัณฑ์ จัดสรรช่องทางจัดจำหน่าย ตลอดจนสนับสนุนการเงินต้นทุนต่ำ รวมถึงเปลี่ยนแปลง กฎระเบียบภาครัฐ (ธนพล, 2563) โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นนโยบายของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยส่งเสริมให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ในท้องถิ่นชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ต่อเนื่อง

อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เป็นอีกหนึ่งอำเภอที่มีความหลากหลายของวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการผลิตสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีผู้ประกอบการที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอแม่ลาวประกอบด้วย 12 ผลิตภัณฑ์ 13 กลุ่ม OTOP ได้แก่ กลุ่มกล้วยตาก กลุ่มกล้วยตากแม่ลาว (2 กลุ่ม) เครื่องปั้นดินเผา ดอกกุหลาบ ที่ชาวข้าว ผลไม้แช่อิ่ม ผ้าทอ ผ้าห่ม นวม ลูกประคบ สบู่สมุนไพรหญ้าหนักราชสีห์และหมุยหอม (สำนักพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ลาว, 2563) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก การจัดทำบัญชีและบริหารกันเองภายในกลุ่ม เกิดปัญหาในการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้องเพราะไม่ทราบผลการดำเนินการที่แท้จริง และจากการที่เคยมีส่วนราชการไปให้ความรู้ทางด้านบัญชีปรากฏว่าวิธีการบันทึกบัญชียากไปสำหรับกลุ่มและไม่ตรงกับความต้องการใช้ของกลุ่ม กลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP จึงได้ทำหนังสือแสดงเจตนารมณ์ให้นักวิจัยมาให้ความรู้และกลุ่มต้องการมีต้นแบบการจัดทำบัญชีของกลุ่ม โดยนำวิธีการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในท้องที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย กำหนดวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย โดยมีการประชุมกลุ่มเพื่อจัดหาวิธีการจัดทำบัญชีที่ตรงกับความต้องการของกลุ่ม ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีการอบรมวิธีการบัญชีที่กลุ่มต้องการและมีการ

ติดตามผลการใช้วิธีการบัญชีของกลุ่มเพื่อใช้เป็นต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีราย การแก้ปัญหาโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาของกลุ่มหรือชุมชน เพื่อค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การส่งเสริมเพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเอง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในกลุ่ม ในชุมชนและในสังคม การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นปัญหา ด้วยความเคารพยอมรับซึ่งกันและกันบนหลักการประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา การพัฒนาแผนการแก้ปัญหา การปฏิบัติตามแผน ตลอดจนการติดตามและประเมินผล (อภิญา, 2544) ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและนำมาวิเคราะห์และวางแผนเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย และพัฒนารอบแนวคิดได้ดังนี้

รูปภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้าOTOP
2. เพื่อหาต้นแบบการจัดทำบัญชี ตามความต้องการจากการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้าOTOP
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการให้ความรู้เกี่ยวกับต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย
4. เพื่อการติดตาม ประเมินผลและปัญหาการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของ

ผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไปปฏิบัติหลังการทดลองใช้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยมีขั้นตอนการทำการวิจัยแต่ละขั้นตอนเพื่อตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP

ขั้นตอน 2 การสร้างต้นแบบการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 การให้ความรู้ต้นแบบการจัดทำบัญชี

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและประเมินผลการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไปใช้หลังการให้ความรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแทนผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานทางด้านบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย จากฐานข้อมูลสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย (สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย, 2563) 13 กลุ่ม ๆ ละ 2-3 คน ที่แสดงความประสงค์ จำนวน 32 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ 3 ท่าน จากสำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาว พัฒนาชุมชนแม่ลาว นักวิชาการจากคณะบัญชี ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและโครงสร้าง
2. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ ทั้ง 3 ท่าน
3. นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาแต่ละขั้นตอนจะมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยและสัมภาษณ์ตัวแทนของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการ วิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม

ขั้นตอน 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลที่ได้จากการศึกษา แล้วให้ผู้ร่วมประชุมกลุ่มย่อยกำหนดต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีตามความต้องการของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 แบบทดสอบก่อน- หลังการอบรมและแบบประเมินหลังการอบรม ประกอบด้วยแบบทดสอบเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อวัดความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี

ขั้นตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับประสิทธิผลของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงรายหลังจากการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ไปปฏิบัติจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จากประชุมกลุ่มย่อยโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลกับตัวแทนผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานทางด้านบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอน 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีสรุปผลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกอบรม ณ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิผลของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงรายหลังจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

สถิติที่ใช้คือ หาค่าจำนวนร้อยละ หาค่าเฉลี่ย หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความเที่ยงตรงหรือค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับความรู้ที่ได้ก่อนหลังการอบรมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย และการประเมินผลหลังการให้ความรู้มาปรับปรุงต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงตามความต้องการของกลุ่มวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ขั้นตอนที่ 1 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพหรือระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางบัญชีของผู้ประกอบการสินค้าOTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ด้านระบบการบริหารจัดการวิธีปฏิบัติงาน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติหน้าที่
1. จำนวนเอกสารที่ใช้ในการประกอบการบันทึกบัญชี มีปริมาณเหมาะสมกับประเภทกิจการ	2.77	1.00	ปานกลาง

2. การบันทึกรายการบัญชีในสมุดรายวันซื้อ สมุดรายวันขาย สมุดรายวันรับ สมุดรายวันจ่าย และสมุดรายวันทั่วไป ปฏิบัติเป็นประจำ	2.79	1.13	ปานกลาง
3. การผ่านรายการจากสมุดรายวันขั้นต้นไปสมุดรายวันแยกประเภทปฏิบัติเป็นประจำ	2.60	1.10	ปานกลาง
4. การจำแนกรายการว่าเป็นสินทรัพย์ส่วนตัวออกจากสินทรัพย์ของธุรกิจชุมชนมีความถูกต้อง	2.86	1.04	ปานกลาง
5. มีการจำแนกค่าใช้จ่ายในการผลิต (ต้นทุนการผลิต) ออกจากค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารมีความถูกต้อง	2.93	1.04	ปานกลาง
6. ขั้นตอนการอนุมัติการเบิกจ่ายวัตถุดิบ สินค้าคงเหลือ และวัสดุสำนักงานมีความถูกต้อง	2.82	1.06	ปานกลาง
7. การตรวจสอบยอดคงเหลือของวัตถุดิบ สินค้าคงเหลือ วัสดุสำนักงานที่ถูกต้อง	2.79	1.00	ปานกลาง
8. ความร่วมมือในการส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีทำได้ทันเวลา	3.03	1.12	ปานกลาง
9. ความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มในการจัดทำบัญชีเป็นไปอย่างดี	3.33	1.22	ปานกลาง
10. ประธานกลุ่มได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลทางบัญชีเป็นอย่างดี	3.40	1.25	ปานกลาง
11. มีการประสานความร่วมมือกับกลุ่ม OTOP อื่นในการจัดทำบัญชี	3.29	1.33	ปานกลาง
รวม	2.97	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพหรือระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ด้านระบบการบริหารจัดการ วิธีปฏิบัติงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97) เมื่อพิจารณารายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดได้แก่ ประธานกลุ่มได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลทางบัญชีเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40) รองลงมา คือ ความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มในการจัดทำบัญชีเป็นไปอย่างดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33) และมีการประสานความร่วมมือกับกลุ่มกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อื่น ในการจัดทำบัญชี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพหรือระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางบัญชีของผู้ประกอบการสินค้าOTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ด้านเทคโนโลยีเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ หน้าที่
1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานความสะดวกและง่ายในการปฏิบัติงาน	2.70	0.95	ปานกลาง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีมาตรการความปลอดภัยในการเข้าใช้งานการจัดทำบัญชีเป็นไปอย่างเข้มงวด	2.65	0.90	ปานกลาง
3. เครื่องที่ใช้ในการปฏิบัติงานทำให้การบันทึกการรวดเร็วถูกต้อง ครบถ้วน และแม่นยำ	2.67	0.83	ปานกลาง
4. การเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังสามารถทำได้ทันเวลา	2.80	0.93	ปานกลาง
5. ชี้อบัญชีตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลในการวางแผน การควบคุมและการสั่งการ	2.86	0.89	ปานกลาง
6. การจัดเก็บข้อมูลการจัดทำบัญชีเก็บไว้ในที่ปลอดภัย	2.88	0.95	ปานกลาง
รวม	2.76	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพหรือระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ด้านเทคโนโลยีเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76) เมื่อพิจารณารายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลการจัดทำบัญชีเก็บไว้ในที่ปลอดภัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88) รองลงมา คือ ชี้อบัญชีตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลในการวางแผน การควบคุมและการสั่งการ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86) และการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังสามารถทำได้ทันเวลา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้าOTOP สร้างต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากการศึกษาข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ได้สามารถนำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 3 โครงสร้างของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

กิจกรรม	สาระเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยที่ 1 การวิเคราะห์รายการค้า		15.00
กิจกรรมที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับ การวิเคราะห์ รายการค้า	การวิเคราะห์รายการค้าเกี่ยวกับ รายการ รายได้ รายจ่าย ต้นทุน สินทรัพย์หนี้สินและทุน	
หน่วยที่ 2 การบันทึกรายการในแบบฟอร์ม		15.00
กิจกรรมที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับ แบบฟอร์ม	การบันทึกรายการค้าลงในแบบฟอร์ม 5 แบบฟอร์ม	
หน่วยที่ 3 การจัดทำรายงาน		15.00
กิจกรรมที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับ การจัดทำรายงาน	การจัดทำรายงาน 2 รายงาน	

คู่มือต้นแบบ โดยกำหนดกรอบของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม เพื่อใช้ฝึกอบรม
คำชี้แจง เอกสารฉบับนี้ เป็นคู่มือต้นแบบ โดยกำหนดกรอบของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของ
กลุ่มเพื่อใช้ฝึกอบรม ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 การวิเคราะห์รายการค้า

กิจกรรมที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์รายการค้า

หน่วยที่ 2 การบันทึกรายการในแบบฟอร์ม 5 แบบฟอร์ม

กิจกรรมที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบันทึกรายการในแบบฟอร์ม

หน่วยที่ 3 การจัดทำรายงาน 2 รายงาน

กิจกรรมที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำรายงาน

ขั้นตอนที่ 3 การให้ความรู้กลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP เกี่ยวกับต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม

ผลการศึกษาความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมแสดงค่าสถิติได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	t
การทดสอบก่อนฝึก	3.58	1.01	1.71*
การทดสอบหลังฝึก	7.92	3.14	1.68

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ของผู้เข้าอบรม จากการทดสอบ 2 ครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และ 7.92 ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เข้าอบรมมีพัฒนาการเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP สูงขึ้น โดยคะแนนผู้เข้าอบรม หลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ขั้นตอนที่ 4 การให้ความรู้กลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP เกี่ยวกับต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม

การติดตามประเมินผลการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มไปปฏิบัติ โดยการประชุมกลุ่มที่เข้ารับการอบรมต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผลสรุปปรากฏดังนี้

1. แบบฟอร์มและรายงานที่จัดทำสามารถออกแบบและรายงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ทำความเข้าใจง่าย ประหยัดเวลาในการลงรายการ สะดวกในการปฏิบัติงานสอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ใช้ข้อมูล (ผู้ปฏิบัติงาน) ระดับกลาง และระดับสูง

ปัญหาที่พบและวิธีการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับความถูกต้อง ครบถ้วนของรายงานคือ เอกสารที่ใช้ประกอบการลงรายการมีไม่ครบถ้วน ทำหาย วิธีการแก้ไขปัญหาคือการจัดทำเอกสารขึ้นภายในกิจการที่มีกรรมการกลุ่ม OTOP จำนวน 2 คนอนุมัติการจัดทำเอกสารดังกล่าวเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความถูกต้อง ความครบถ้วนของแบบฟอร์มและรายงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องความไม่ครบถ้วนของเอกสารประกอบการบันทึกรายการ ข้อเสนอแนะ คือ ต้องมีระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการอนุมัติรายการต่างๆโดยผู้มีอำนาจ

2. ความทันเวลา ความยืดหยุ่นของรายงาน จากการสัมภาษณ์ พบว่า กิจการสามารถจัดทำรายงาน 2 รายงานคือรายงานกำไร (ขาดทุน) และรายงานฐานะการเงิน ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาต่อการใช้อ้างอิง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลได้อย่างยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่เป็นการผลิต กลุ่มการให้บริการ หรือกลุ่มซื้อมาขายไป

ปัญหาที่พบและวิธีการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับความทันเวลา ความยืดหยุ่นของรายงานคือ บางครั้งกลุ่ม OTOP มิได้ลงรายการทุกวันอาจเกิดปัญหาล่าช้าในการจัดทำรายงานที่ทันเวลา วิธีการแก้ไขปัญหาคือให้กลุ่ม OTOP มีบุคคลที่มีหน้าที่ลงรายการทางบัญชีมากกว่า 1 คน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความทันเวลา ความยืดหยุ่นของรายงาน คือนำแนวทางการแก้ปัญหาที่พบเรื่องมิได้ลงรายการทุกวันอาจเกิดปัญหาล่าช้าในการจัดทำรายงานที่ทันเวลา วิธีการแก้ปัญหาคือให้กลุ่ม OTOP มีบุคคลที่มีหน้าที่ลงรายการทางบัญชีมากกว่า 1 คน สามารถปฏิบัติงานทดแทนกันได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP สภาพปัญหาการจัดทำบัญชี พบว่า ด้านที่พบปัญหาสูงสุดคือด้านบุคลากรเกี่ยวกับหลักการบัญชี ทั้งนี้เพราะขาดงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับค่าตอบแทน เป็นชาวบ้านเกษตรกร เป็นสมาชิกกลุ่ม OTOP การศึกษาน้อยไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี จึงทำให้ขาดความถนัดขาดประสบการณ์ในด้านการจัดทำบัญชีและด้านเทคโนโลยี เนื่องจากการจัดทำบัญชีต้องทำเป็นระบบ แบบแผน เป็นขั้นตอน เป็นกระบวนการที่ชัดเจน สอดคล้องกับที่สุภาพร เฟ่งพิศ (2553) กล่าวว่า การจัดทำบัญชีมีปัญหาสาเหตุเนื่องจากจัดทำบัญชีเองและผู้จัดทำบัญชีไม่ได้จบสาขาวิชาบัญชีจึงขาดความรู้ด้านวิชาชีพบัญชีและด้านการวางระบบบัญชี จึงมีหน่วยงานกำกับดูแลกำหนดว่าการจัดทำงบการเงินแต่ละรูปแบบตามการจัดตั้งต้องทำเป็นรูปตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่องรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงินของกิจการ ต้องทำตามแบบที่กำหนดไว้มี 5 แบบ คือ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 1 บริษัทจำกัด ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 2 บริษัทมหาชนจำกัด ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 3 นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 4 และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 5 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2554)

2. เพื่อหาต้นแบบการจัดทำบัญชี ตามความต้องการจากการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ผลการจัดทำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย โดยการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ต้นแบบประกอบด้วย หลักการเหตุผล แนวคิดพื้นฐาน จุดมุ่งหมายของต้นแบบ โครงสร้างของต้นแบบฝึกอบรม ประกอบด้วย หน่วยเรียนรู้ 3 หน่วย คือ การวิเคราะห์รายการค้า การบันทึกรายการในแบบฟอร์ม 5 แบบฟอร์มและการจัดทำรายงาน 2 รายงาน คือ แบบฟอร์มการวิเคราะห์รายการค้า แบบฟอร์มการบันทึกการรับ-รายการจ่าย แบบฟอร์มการบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดจากสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน แบบฟอร์มกำไร (ขาดทุน) แบบฟอร์มกระดากทำการรายงานกำไร (ขาดทุน) และรายงานฐานะการเงิน รวม 3 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมประกอบด้วยแนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล ใช้เวลาฝึกอบรม 45 ชั่วโมง มีการติดตามผลหลังอบรม 2 สัปดาห์ และการประเมินผลหลังการติดตามผล 2 สัปดาห์ นอกจากนี้ยังมีคู่มือของต้นแบบฝึกอบรม ซึ่งเป็นต้นแบบที่มีวิธีการลงรายการในแบบฟอร์มที่ง่าย รวดเร็ว ตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลของธุรกิจชุมชน สามารถนำไปปรับใช้กับ

ผู้ประกอบการสินค้า OTOP ทั้งกิจการผลิต กิจการบริการ และกิจการซื้อขาย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำต้นแบบฝึกอบรมวิธีการจัดทำบัญชี ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวคิดของ Tabla และนำวิธีการวิจัยวิจัยหลักสูตรฝึกอบรมตามรูปแบบของนักวิจัยหลายท่านมาใช้ ในเรื่องส่วนประกอบของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อใช้ฝึกอบรม ประกอบไปด้วยเรื่องหน่วยเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ วิยะดา รัตนสุวรรณ (2547) จิตติพร พิษณุกุล (2547) และเกี่ยวกับประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (ชูศรี สุวรรณ, 2552)

3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการให้ความรู้เกี่ยวกับต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผลการฝึกอบรม โดยการจัดอบรมต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ก่อนและหลังการอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าต้นแบบที่ใช้ฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เข้าอบรมมีพัฒนาการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP เฉลี่ยร้อยละ 4.34 ทั้งนี้เนื่องจากการลดขั้นตอนการจัดทำบัญชีประหยัดเวลาในการลงรายการ สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเมื่อนำมาใช้จัดทำบัญชีของกลุ่ม ใช้เวลาน้อย และสามารถปรับเปลี่ยนช่องรายการในแบบฟอร์มบันทึกรายการได้อย่างเหมาะสมกับประเภทการประกอบกิจการของกลุ่ม OTOP จึงตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ระหว่างการฝึกอบรมให้ความรู้ ผู้วิจัยได้จัดเตรียมสื่อการฝึกอบรมโดยมีใบงานตามจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นว่า เนื้อหาที่ฝึกอบรมเหมาะสมกับเรื่องที่ฝึกอบรมให้ความรู้เข้าใจง่าย นำศึกษา มีสื่อการฝึกอบรมน่าสนใจ จับใจความได้ง่ายและเหมาะสม และการฝึกอบรมนี้มีกิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับประเภทการประกอบกิจการของผู้ประกอบการสินค้า OTOP และผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ให้กำลังใจและให้เกียรติ และกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติและให้เวลาปฏิบัติอย่างเพียงพอการเรียนรู้ของเราจะต้องมีตลอดช่วงอายุคน เพราะสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมศรี ทองนุช (2542) วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2544) ศิริพงษ์ เสาภายน (2545) อัจฉรา ธรรมาภรณ์ และปราณี ทองคำ (2545) จิตติพร พิษณุกุล (2547) วิยะดา รัตนสุวรรณ (2547) และชูศรี สุวรรณ (2544) ซึ่งการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถหรือพฤติกรรมด้านต่างๆ ผลการวิจัย พบว่า ผู้เข้าอบรมมีผลการพัฒนาสูงกว่าก่อนฝึกอบรม สำหรับเรื่องความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดคือผู้อบรมสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดทำบัญชีได้ แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรมสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและธุรกิจได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเองทำให้พึงพอใจที่สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมให้ความรู้ไปใช้ได้จริง และการเรียนรู้นี้ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีกิจกรรมเรียนรู้ที่ตรงกับลักษณะการประกอบกิจการของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่หลากหลาย ช่วยทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตติพร พิษณุกุล (2547) และชูศรี สุวรรณ (2544) ที่ศึกษา พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมในระดับมากและ

มากที่สุด เพราะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และทำให้พัฒนาตนเองได้ตามเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความรู้

4. เพื่อการติดตาม ประเมินผลและปัญหาการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไปปฏิบัติหลังการทดลองใช้ แบบฟอร์มและรายงานที่จัดทำสามารถออกแบบและรายงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ทำความเข้าใจง่าย ประหยัดเวลาในการลงรายการ สะดวกในการปฏิบัติงานสอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ใช้ข้อมูล (ผู้ปฏิบัติงาน) ระดับกลาง และระดับสูง

ความทันเวลา ความยืดหยุ่นของรายงาน จากการสัมภาษณ์ พบว่า กิจการสามารถจัดทำรายงาน 2 รายงานคือรายงานกำไร (ขาดทุน) และรายงานฐานะการเงิน ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาต่อการใช้ข้อมูล และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลได้อย่างยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่เป็นการผลิต กลุ่มการให้บริการ หรือกลุ่มซื้อขายไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกิจชุมชน เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เทศบาล องค์การส่วนท้องถิ่น ควรใช้ต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไปอบรมให้กับผู้ประกอบการสินค้า OTOP กลุ่มอื่นๆ ต่อไป

1.2 หน่วยงานด้านการศึกษา เช่น เขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ควรบรรจุต้นแบบฝึกอบรมวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามเพื่อประเมินผลผู้เข้าอบรมอย่างต่อเนื่อง หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมหรือการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้ในการพัฒนาต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP ฝึกอบรมให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการนำต้นแบบฝึกอบรมนี้ไปใช้กับผู้เข้าอบรมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2.3 ควรมีการนำต้นแบบฝึกอบรมนี้ไปทดลองใช้กับผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในภูมิภาคอื่นๆ

2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบฝึกอบรมการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP สำหรับการจัดทำโปรแกรมการบันทึกบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงพาณิชย์, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2543). พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 นนทบุรี: กระทรวงฯ.
- ชูศรี สุวรรณ. (2552). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- ฐิติพร พิษณุกุล. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแก้ปัญหาเชิงอนาคตของนักศึกษาสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- ธนพล ศรีสุขวัฒน์ชัย. (2563). แนวทางการพัฒนา OTOP เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคชาวจีน ด้วยนโยบายของรัฐ.วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ราชชมงคลล้านนา. 8(1),1-12
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2544). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร
- วิยะดา รัตนสุวรรณ. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของอาจารย์พยาบาล. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- ศิริพงษ์ เสงายาน. (2545). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งของตำรวจชุมชน. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- สมศรี ทองนุช. (2542). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนทันสมัยด้านจิตใจสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ. ปริญญาานิพนธ์การศึกษา ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนแม่ลาว. (2563). ข้อมูลผู้ประกอบการสินค้าOTOP อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก <http://www.district.cdd.go.th/maelao>
- สุภาพร เฟ่งพิศ. (2553). ปัญหาในการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. สืบค้นจาก <http://www.basju.net/jum/research.htm>
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา ธรรมภรณ์ และปราณี ทองคำ. (2545). ผลการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อการส่งเสริมความคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู. วารสารสงขลานครินทร์, 8(3), 308-321.